TT 12.3.2026

Eduskunnan talousvaliokunta
TaV@eduskunta.fi

Lausuntopyyntö

Lausunto - VNS 11/2025 vp Valtioneuvoston selonteko: Pitkän aikavälin ilmastosuunnitelma

Kemianteollisuus ry kiittää mahdollisuudesta lausua näkemyksensä valtioneuvoston selontekoon pitkän aikavälin ilmastosuunnitelmasta (VNS 11/2025 vp).

Taustaa

Kemianteollisuuden tavoitteena on olla luontopositiivinen ja hiilineutraali vuoteen 2045 mennessä osana omaehtoista vastuullisuusohjelmaa, Responsible Care, (lue lisää: https://www.kemianteollisuus.fi/vastuullisuus/). Tavoite ei ole helppo ja useissa aiheeseen liittyvissä selvityksissä onkin tunnistettu kriittisiä tekijöitä, joita tavoitteen saavuttaminen tulee vaatimaan niin toimintaympäristöltä kuin toimialan yrityksiltä itseltään. Selvityksien perusteella on kuitenkin selvää, että kemianteollisuuden yrityksien on mahdollista kutistaa hiilijalanjälki minimiin ja samalla kasvattaa kädenjälki todella suureksi. Toisin sanoen, kutistaa tehtaiden suorat päästöt Suomessa ja mahdollistaa samalla globaaleille asiakkaille merkittävät päästövähennykset.

Luontopositiivisen ja hiilineutraalin kemianteollisuuden saavuttaminen tulee vaatimaan massiiviset investoinnit esimerkiksi sähköistymiseen, sekä hiilineutraaliutta tukeviin vaihtoehtoisiin raaka-aineisiin.

Yksityiskohtaisemmat näkemykset

Pitkän aikavälin ilmastosuunnitelma tarkastelee Suomen kasvihuonekaasupäästöjen, nielujen ja yhteiskunnan kehitystä neljän skenaarion avulla. Se ei esitä varsinaisesti politiikkatoimia tai suosituksia ja nojaa vahvasti skenaarioiden lähtöoletuksiin.

Pitkän aikavälin ilmastosuunnitelman valmistelussa on myös kuultu eri sidosryhmiä esimerkiksi työpajojen ja seminaarien muodossa, mikä ansaitsee kiitosta. On kuitenkin huomionarvoista, että itse skenaariot ja niiden lähtöoletukset ovat tulleet sidosryhmille pitkälti annettuina.

Kemianteollisuus ry:n mielestä skenaariotyön heikkous ja vahvuus liittyy tehtyihin oletuksiin. Ääripäihin viedyt skenaariot antavat tyypillisesti hyvän lähtökohdan tulevaisuuden näkymien arvioimiseksi. Toisaalta lähtöoletukset vaikuttavat vahvasti miltä skenaariot näyttävät ja niitä on brändätty vahvasti eri otsikoiden alle. Esimerkiksi CCU/S teknologiat on valittu lähtöoletukseksi ainoastaan ”markkinat ensin” -skenaarioon. Nämä teknologiat olisi voitu perustellusti ottaa mukaan

yhdeksi lähtöoletukseksi myös johonkin/joihinkin muihin skenaarioihin kuten vaikka ”ympäristö ensin” -skenaarioon.

On tärkeää, ettei tehdyillä valinnoilla leimata jotain tiettyä teemaa, kuten esimerkiksi omavaraisuutta tai hiilidioksidin talteen ottamista mahdolliseksi vain niille varattujen skenaarioiden brändien alle. Nyt vaarana on tulkintariski, jossa ääripäiden kautta esitetyt teknologiat saattavat leimautua poliittisesti eri maailmoihin. Kemianteollisuuden mielestä jokaisesta skenaariosta löytyy tärkeitä elementtejä ja olisi ensiarvoisen tärkeää muistaa, että skenaariot ovat nimenomaan ääripäitä eivätkä tavoitetiloja. Minkään yksittäisen teknologian tai kehityskulun ei pitäisi olla tarkoitettu sidottavaksi vain yhteen skenaarioon. Eli kuten raportin johtopäätelmissäkin todetaan: *”Keiton LTS-skenaariot ovat luonteeltaan ääriskenaarioita ja tulevaisuuden kehityskulku on todennäköisesti jossain näiden skenaarioiden välissä.”*

Tämä on tärkeää pitää mielessä.

Kemianteollisuuden mielestä olisi ollut hyvä mallintaa myös muita oletusyhdistelmiä nykyisten ääritapauksien lisäksi. Lisäksi vaikutustenarviot toisivat lisäarvoa skenaarioille. Esimerkiksi minkälaisia talous-, työllisyys-, yritysten hiilikädenjälki- ja materiaalitehokkuusvaikutuksia skenaarioihin liittyy?

Kemianteollisuudesta on myös outoa, että läheskään kaikkia ääripäitä ei ole pyritty mallintamaan. Esimerkiksi kaikissa etenemisvaihtoehdoissa liikenteen biopolttoaineiden kokonaiskulutus vähenisi vuoden 2030 jälkeen Suomen kotimaanliikenteessä. Tämä ei edes vaikuta tällä hetkeltä todennäköiseltä, kun ottaa huomioon ajoneuvokannan muutokset viive vuosilta. Ensirekisteröinnit ovat vähentyneet ja autokannan keski-ikä näyttäisi olevan kasvussa. Käytännössä olemassa olevan autokannan päästövähennyksiin ainoa nopea vaihtoehto on uusiutuvien polttoaineiden käyttö.

Kemianteollisuus ry:n mielestä on kuitenkin hyvä, että skenaarioiden avulla on mahdollista tunnistaa joitain tekijöitä, jotka näyttäisivät sopivat kaikkiin skenaarioihin. Tällaisia näyttäisivät olevan esimerkiksi sähköverkon vahvistaminen, puhtaan sähkön tuotannon kasvavat tarpeet ja energiatehokkuus. Pitkän aikavälin ilmastosuunnitelmasta on siis löydettävissä oleellisia elementtejä, mutta suunnitelma näyttäisi sisältävän myös edellä kuvatun kaltaisia aukkoja.

Tuomas Tikka
Kemianteollisuus ry